

Opetus- ja kulttuuriministeriö

1/4

ASIA Valtiokonttorin lausuntopyyntöön sekä oikeuskanslerinviraston selvitys- ja lausuntopyyntöihin sekä tiedusteluihin vastaaminen

ASIAN VIREILLETULO

Oikeuskanslerinvirastoon on 17.5.2017 saapunut kantelu koskien korvaushakemuksen pitkää käsittelyaikaa Valtiokonttorissa.

Valtiokonttori on oikeuskanslerinvirastoon toimittamassaan 7.9.2017 päivätyssä selvityksessä ilmoittanut, että voidakseen käsitellä kyseessä olevaa korvausasiaa sen on tullut pyytää opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausunto. Valtiokonttori on 12.10.2016 lähettänyt lausuntopyynnön ministeriölle. Ministeriö ei ollut Valtiokonttorin selvityksen antamiseen mennessä antanut lausuntoa.

Oikeuskanslerinvirasto on 13.9.2017 pyytänyt kanteluasiassa opetus- ja kulttuuriministeriöltä selvitystä ja lausuntoa määräpäivään 17.11.2017 mennessä. Oikeuskanslerinviraston esittelijä on 12.12.2017 ja 3.1.2018 tiedustellut ja kiirehtinyt lausunnon antamista. Selvitys- ja lausuntopyyntö on 18.1.2018 uudistettu. Selvitystä ja lausuntoa ei ollut senkään jälkeen saapunut määräpäivään 16.2.2018 mennessä. Ministeriöstä on 15.2.2018 pyydetty lisäaikaa, koska asiaa hoitanut virkamies on tilapäisesti ollut estynyt hoitamasta virkaansa.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen päätti edellä kerrotun johdosta 19.2.2018 ottaa opetus- ja kulttuuriministeriön menettelyn omana aloitteenaan tutkittavakseen.

SELVITYS

Opetus- ja kulttuuriministeriö on toimittanut 5.3.2018 selvityksen ja lausunnon sekä 8.5.2018 tarkastusneuvoksen selvityksen.

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

RATKAISU

Säännökset

Perustuslain 111 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerilla on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin (368/2014) mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain (434/2003) 10 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Edelleen valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Hankittu selvitys

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvitys

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan apulaisoikeuskanslerin 13.9.2017 päivätty selvitys- ja lausuntopyyntö on saapunut kansliapäällikön esikuntaan ja osoitettu esikuntaan kuuluvan virkamiehen toimesta sisäisen tarkastuksen tarkastusneuvokselle. Sisäiseen tarkastukseen on sijoitettu yksi tarkastusneuvoksen virka. Selvitys- ja lausuntopyyntö ei ole vielä tässä vaiheessa tullut kansliapäällikön tietoon.

Valtioneuvoston kirjaamo on erikseen tuonut kansliapäällikön esikunnan tietoon uudistetun, apulaisoikeuskanslerin 18.1.2018 päivätyn selvitys- ja lausuntopyynnön. Kansliapäällikköä on tuolloin informoitu asiasta. Kansliapäällikkö on edellyttänyt tarkastusneuvosta antamaan pyydetty selvitykset ja lausunnot.

Tarkastusneuvos on 31.1.2018 joutunut jäämään virkavapaalle, minkä vuoksi kansliapäällikön esikunta on pyytänyt, että ammatillisen koulutuksen osastolla toimiva hallitussihteeri huolehtii lausunnon ja asiakirjojen lähettämisestä Valtiokonttoriin sekä näiden lähettämisestä tiedoksi oikeuskanslerinvirastoon. Ministeriön ammatillisen koulutuksen osasto on 2.3.2018 lähettänyt lausunnon Valtiokonttorille.

Ministeriö tulee tarkastusneuvoksen virkavapauden päättymisen jälkeen käymään hänen kanssaan keskustelun sisäisen tarkastuksen työmäärästä ja sen priorisoinnista. Tarkastusneuvos myös määrätään antamaan kirjallinen selvityksensä asiasta apulaisoikeuskanslerin sijaiselle.

Tarkastusneuvoksen selvitys

Tarkastusneuvos on omassa selvityksessään tuonut esiin keskeiset työtehtävänsä vuosina 2017–2018, pidemmän poissaolonsa 3.2.–3.4.2018 samoin kuin sen, että sisäisessä tarkastuksessa on vain yksi henkilötyövuosi (tarkastusneuvos).

Tarkastusneuvos pitää erittäin valitettavana, että ministeriön lausunnon antaminen Valtiokonttorille on viivästynyt annetuista määräajoista. Hän myös toteaa, ettei ole kirjallisesti pyytänyt määräaikojen pidentämistä. Yhtäältä tarkastusneuvoksen käsityksen mukaan aiheutonta viivytystä ei ole kuitenkaan syntynyt, koska hän on muiden tehtäviensä ohessa pyrkinyt hallintolain edellyttämällä tavalla huolehtimaan asian riittävästä selvittämisestä, mikä on vahingonkorvausasiassa tarkoittanut muun ohella tietojen saamista vireillä olevasta oikeudenkäynnistä sekä käräjäoikeuden tuomioista. Tarkastusneuvos on laatinut Valtiokonttorille lausuntoluonnoksen, joka on toimitettu ammatillisen koulutuksen osastolle muun aineiston lisäksi 16.2.2018. Toisaalta tarkastusneuvos on katsonut, ettei hänen menettelynsä ole täyttänyt hyvän hallinnon vaatimuksia, vaikka hänen valmisteltavanaan onkin ollut useita muita asioita.

Selvityksen mukaan ministeriön sisäisen tarkastuksen tehtävien monialaisuus, määrä ja laajuus on myös ulkopuolisten selvitysmiesten toimesta todettu kehittämiskohteeksi. Sisäisen tarkastuksen ohjesääntöä tullaan muuttamaan säännösmuutosten vuoksi mahdollisimman pian.

Arviointi

Valtiokonttori on 12.10.2016 toimittanut lausuntopyyntönsä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Ministeriö on antanut lausuntonsa vasta 2.3.2018 apulaisoikeuskanslerin sijaisen alettua omana aloitteenaan tutkia ministeriön menettelyä. Lausunnon antaminen on siten kestänyt yli puoli vuotta, mikä on huomattavasti viivästyttänyt korvausasian käsittelyä Valtiokonttorissa. Valtiokonttorin mukaan ministeriön lausunnon saaminen on ollut edellytyksenä asian käsitteilylle ja ratkaisemiselle.

Edellä kerrotun lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole vastannut oikeuskanslerinviraston 13.9.2017 ja 18.1.2018 päivättyihin selvitys- ja lausuntopyyntöihin, eikä myöskään oikeuskanslerinviraston esittelijän 12.12.2017 ja 3.1.2018 lähettämiin tiedusteluihin ja kiirehtimispyyntöihin. Valtioneuvoston kirjaamosta saadun tiedon mukaan tiedustelut on välitetty opetus- ja kulttuuriministeriön sisäisen tarkastuksen tarkastusneuvokselle. Tarkastusneuvos, jonka vastuulla selvityksen ja lausunnon antaminen on ollut, ei ole vastannut tiedusteluihin eikä ole pyytänyt määräajan pidennystä.

Vastaukset Valtiokonttorin lausuntopyyntöön sekä oikeuskanslerinviraston selvitys- ja lausuntopyyntöihin ovat suurimman osan ajasta olleet tarkastusneuvoksen valmisteltavina. Valtiokonttorin lausuntopyyntö on tammikuun lopussa 2018 siirretty tarkastusneuvoksen virkavapauden seurauksena ammatillisen koulutuksen osaston hallitussihteerille, joka on saattanut ministeriön lausunnon Valtiokonttorille valmiiksi. Katson, että hallitussihteerin menettelyn osalta ei ole aihetta arvosteluun.

Tarkastusneuvos on selvityksessään nostanut esille suuren työmääränsä, josta ministeriö on oman selvityksensä mukaan keskustellut hänen kanssaan töiden priorisoinnin ohella. Totean, että tarkastusneuvoksen muut työtehtävät ovat voineet vaikuttaa lausunto- ja selvityspyyntöjen käsittelyaikaan, mutta yksittäisen hallinnon asiakkaan ja toisaalta viranomaisen lakisääteisten velvoitteiden näkökulmasta asiaa arvioidessani en voi katsoa käsittelyn viipymisen olleen aiheellista, vaikkakin tarkastusneuvos on alkuvuodesta 2018 joutunut jäämään virkavapaalle. Tarkastusneuvoksen menettelyä tiedusteluihin ja kiirehtimispyyntöihin vastaamatta jättämisessä ei voi myöskään pitää lain ja hyvän hallinnon vaatimusten mukaisena. Tarkastusneuvos ei ole voinut kuin rajoitetusti edistää asian käsittelyä virkavapaansa aikana, joten arvostelu ei kohdistu tähän aikaan.

Olen arvioinut Valtiokonttorin menettelyä erikseen tänään kanteluasiassa OKV/1162/1/2017 antamassani päätöksessä.

Toimenpiteet

Kiinnitän opetus- ja kulttuuriministeriön tarkastusneuvoksen huomiota perustuslain ja hallintolain säännöksiin asioiden viivytyksettömästä käsittelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestä Valtiokonttorille tiedoksi.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Esittelijä

Pia Tulkki-Ansinn

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
